ABDULLAH BİN AVN

Tabiînin büyüklerinden. Doğum târihi kesin olarak bilinmemektedir. 151 (m. 768)'de vefât etti. Abdullah bin Avn, Semâme bin Abdullah bin Enes, Muhammed İbn-i Sîrîn, İbrâhîm en-Nehaî, Ziyâd bin Cübeyr bin Hayve, Kâsım bin Muhammed, Hasan-ı Basrî, Şa'bî, Mücâhid ve başkalarından hadîs-i şerîf rivâyet etmiştir.

Hadîs toplamak için Mekke, Medine, Kûfe, Basra ve daha bir çok yere seyahat etmiştir. İmâm-ı A'meş, Dâvud bin Ebî Hind, Süfyân-ı Sevrî, Şû'be, Ebû Yahyâ el-Kattân, Abdullah İbn-i Mübârek, Vekî bin Cerrah, Muaz İbn-i Muâz, Muhammed bin Abdullah el-Ensârî ve başkaları da ondan hadîs rivâyet etmiştir. Hadîs ilminde sika (güvenilir) râvilerdendir.

Büyük âlim Kurre (radıyallahü anh) der ki: "Biz İbn-i Sîrin'in verâsına (haram ve şüphelilerden sakınmasına) hayran idik. Fakat Abdullah İbn-i Avn, Onu bize unutturdu. O bu husûsta çok ileri mertebelerde idi."

Bikâr der ki; İbn-i Avn şöyle buyururlardı: "Akıllı olan bir kimseyi, işlediği hata için azarlamak yakışmaz. Şu zamanımızda da durum budur. Kim birini azarlarsa, daha şiddetli azarı bir başkasından kendisi duyar."

Yine Bikâr anlatır: "İbn-i Avn'ın kimseyle alay ettiğini görmedim. Çünkü o, kendi halinde ve nefsiyle meşgûldü. Günden güne olgunlaşıyor, tasavvufta yüksek derecelere kavuşuyordu."

Hergün sabah namazını talebeleri ile kılar sonra kimseyle konuşmadan, kıbleye karşı oturur, Allahü teâlâ'yı zikrederdi. Bu hal güneş doğuncaya kadar devam ederdi. Talebeleri de aynı şekilde yapardı. Güneş doğduktan sonra onlara dönüp, ders verir ve nasîhat ederdi. Boş ve faidesiz şeyler konuşmaz, insanlara faydalı olanları anlatırdı. Kendisinden çok güzel koku gelirdi. Temiz ve güzel giyinirdi. Belli zamanlarda evine kapanır, sükût ve tefekkürle vakit geçirirdi. Yaptığı iyi işleri gizler, iyi huyunu dahi belli etmezdi. Yaptığı amelleri kimsenin öğrenmesini, bilmesini istemezdi. Ana ve babasına çok iyilik yapardı. Onların yediği kaptan hiç yemek yemezdi. Sebebini soranlara "Korkarım, yediğim kaptaki bir lokmada, onların gözü olur da farkına varmadan alıp yiyebilirim" derdi. Bir gün annesi çağırdı. Sert bir şekilde cevap vermişti. Sonra buna çok üzüldü. Hemen gitti ve hareketine keffaret olsun diye, iki köle azâd etti. Evleri vardı. Hepsinde müslümanlar parasız otururdu. İsteyeceği ücret onlara çok gelebilir düşüncesiyle hiç kira almazdı. Diline sahip olup, hiçbir zaman kötü söz söylemezdi. Yaptıklarından pişman olmıyan aklı selim sahibi idi. Kur'ân-ı kerîmi çok okur, cemâate devam ederdi.

İbn-i Mus'ab (radıyallahü anh) buyurdu ki: Avnoğlu Abdullah ile yirmidört sene beraber kaldım. Herşeyine dikkat ettim. Her haliyle dinimize uygun yaşayışının neticesinde meleklerin ona bir hata yazmadığı kanaatına vardım."

Yahyâ el-Kattân da “Avnoğlu Abdullah’ın üstünlüğü, insanlar arasında dünyâyı en fazla terk etmiş olman bakımından değil, diline sahip olması bakımındandır. O, insanlar arasında diline en fazla sahip olanlardan birisidir.”

İbn-i Mübârek onun için, “Onun gibi namaz kılan görmedim” dedi. Abdurrezzak denen zât başkalarının da olduğunu söyleyince, “O sana kâfidir” demiştir. Âlimlerden Ravh ismindeki bir zât da, “Ondan daha ibâdet edici birisini görmedim” dedi. İbn-i Avn hiç kızmazdı. Kızdırmak isteyene duâ ile karşılık verirdi.

Muhammed bin Fudâle anlatır. Peygamber efendimizi (aleyhisselâm) rüyada gördüm. “İbn-i Avn-ı ziyâret ediniz. Çünkü Allahü teâlâ ve Resûlü onu seviyor” buyurdu. Bikâr bin Abdullah es-Sîrinî, O’nun bir gün oruç tutup bir gün tutmadığını söyler. İbn-i Mübârek’e, İbn-i Avn’ın ne ile bu dereceye yükseldiği soruldu. O da “doğrulukla” cevabını verdi. İbn-i Avn dedi ki: “Ey kardeşlerim! Sizin için üç şeyi seviyorum. Kur’ân-ı kerîmi gece-gündüz okumanızı, cemaate devamınızı ve kötü işlere mâni olmanızı.”

İbn-i Avn, Muhammed bin Sîrîn’den şu hadîs-i şerîfi nakletmiştir: “Cuma günü bir saat vardır ki, namaz kılan birisi o saate rastlar ve hayır isterse, Allahü teâlâ onu ona verir.”

İbn-i Sîrîn’den rivâyet ettiği hadîs-i şeriflerde: “En faziletli oruç, kardeşim Dâvud aleyhisselâmın orucudur. O bir gün oruç tutar, bir gün tutmazdı.”

“Kul kardeşinin yardımında bulunduğu müddetçe, Allahü teâlâ o kula yardımda bulunur. Allahü teâlâ sıkıntıda bulunana yardımı sever.”

“Allahü teâlânın bir meleği vardır ki, her namaz sırasında (Ey Âdemoğulları, nefisleriniz üzerine yaktığınız ateşlere karşı durunuz. Onları namazla söndürünüz.)”

Resûlullah (aleyhisselâm) İlk lokmayı alırken, “Ey mağfireti geniş olan Allahım beni bağışla.” buyururdu.

---

1) Hilyet-ül-evliyâ cild-3, sh. 37

2) Tezkîret-ül-huffâz cild-1, sh. 156

3) El-A’lâm cild-4, sh. 111

4) Hülâsa sh. 309

5) Tehzîb-ut-tehzîb cild-5, sh. 346